

Ministrstvo za naravne vire in prostor
Direktorat za prostor in graditev
Dunajska cesta 48
1000 Ljubljana

Številka: 5532-72/2024/2

Datum: 24. 12. 2024

Zadeva: Mnenje in predlogi na DPN za polje vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica

Ministrstvo za naravne vire in prostor je 30.9.2024 v prostorskem informacijskem sistemu objavilo gradivo Državnega prostorskega načrta za polje vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica in 17.10.2024 organiziralo javno predstavitev pobude v Domu na Vidmu v Ilirski Bistrici. Pobuda je javno objavljena v digitalni obliki do 31.12.2024. Javnost ima v času javne objave pobude možnost nanjo dati predloge in pripombe.

Predvideno polje devetih vetrnih elektrarn je locirano na vplivnih območjih vseh treh vodovodnih sistemov, ki so v upravljanju Javnega podjetja Komunalna Ilirska Bistrica, d.o.o. To so: vodovodni sistem Ilirska Bistrica, vodovodni sistem Podstenjšek in vodovodni sistem Knežak, zato v nadaljevanju podajamo mnenje o vplivu načrtovanih vetrnih elektrarnah na oskrbo s pitno vodo ter predloge na predstavljeni DPN.

Vplivu načrtovanega polja vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica na podzemne vode in posledično na pitno vodo prebivalcev Občine Ilirska Bistrica in tudi širšega območja je v pobudi namenjeno poglavje 2.3.6.2 *Podzemne vode*, ki obsega 10 vrstic teksta, kjer je v prvem odstavku navedeno: »*Območje predvidenega polja vetrnih elektrarn ne sega v noben vodovarstveni pas območja vodnih virov.*«

Naj navedemo nekaj preverljivih dejstev:

1. Občina Ilirska Bistrica je že leta 2002 pristopila k izdelavi Strokovnih podlag za zaščito vodnih virov Občine Ilirska Bistrica, v sklopu katerih je bil med drugim oblikovan tudi predlog Odloka o vodovarstvenih območjih vodnih virov v Občini Ilirska Bistrica in izdelane različne pregledne karte (karta vodnih virov in vodovarstvenih con občine Ilirska Bistrica, karta ranljivosti podzemnih voda in druge). Iz strokovnih podlag, ki sta jih izdelali podjetji GeoSi Inštitut za zemljepisje in GEOKO, podjetje za geološke raziskave, je razvidno, da se predvideno polje vetrnih elektrarn nahaja na t.i. tretji vodovarstveni coni vodovodnega sistema Ilirska Bistrica in vodovodnega sistema Podstenjšek ter na drugi vodovarstveni coni vodovodnega sistema Knežak.
2. Strokovne podlage so bile junija 2002 poslane na takratno Ministrstvo za okolje in prostor, vendar je v istem mesecu stopil v veljavo nov Zakon o vodah (Ur. l. RS, št. 67/02; v nadaljevanju Zakon), ki je pristojnost za določitev vodovarstvenih pasov oz. vodovarstvenih območij iz občin prenesel na vlado. V 1. odstavku 74. člena Zakona je namreč navedeno, da vlada določi vodovarstveno območje z namenom zavarovanja vodnega telesa, ki se uporablja za odvzem ali je namenjeno za javno oskrbo s pitno vodo pred onesnaževanjem ali drugimi vrstami obremenjevanja, ki bi lahko vplivalo na zdravstveno ustreznost voda ali na njeno količino.
3. Iz javno dostopnih podatkov je razvidno, da je Ministrstvo za okolje in prostor 21.6.2019 na portalu eUprava objavilo predlog predpisa Uredba o vodovarstvenih območjih za občine Bloke, Cerknica, Ilirska Bistrica, Loška dolina, Pivka in Postojna (v nadaljevanju predlagana Uredba). Dne 4.2.2022 je bila predlagana Uredba uvrščena na sejo delovnega telesa, vendar do današnjega dne ni bila sprejeta. Pri tem naj izpostavimo, da predlagana Uredba v Občini Ilirska Bistrica obravnava zgolj vodne vire Zmrzlek, Sela 1, Sela 2 in Sela 3, iz katerih se napaja vodovodni sistem Knežak, ostali vodni viri (ki oskrbujejo veliko večino uporabnikov) na območju Občine Ilirska Bistrica, pa v predlagano Uredbo niso vključeni.

Navedba v gradivu DPN za polje vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica, da *Območje predvidenega polja vetrnih elektrarn ne sega v noben vodovarstveni pas območja vodnih virov*, nima pravne podlage, saj kot že navedeno zakonsko predpisana uredba za določitev vodovarstvenih območij na območju Občine Ilirska Bistrica še ni bila sprejeta. Pravna praznina pa ne omogoča trditve, da se predvideno polje vetrnih elektrarn ne nahaja na območju vodovarstvenih pasovih vodnih virov v Občini Ilirska Bistrica.

Iz zgoraj navedenih strokovnih podlag izhaja, da je obravnavano območje padavinskega zaledja vodnih virov ilirskobistriške občine tipično kraškega značaja in se nahaja na razvodnici med porečjem reke Pivke in Notranjske reke, ki predstavlja istočasno razvodnico med jadranskim in črnomořskim porečjem. Zakraseli paleogenski in spodnjekredni apnenci so narinjeni na neprepustne eocenske flišne plasti in prav te preprečujejo, da bi vode, ki se stekajo s področja Snežnika odtekale v Notranjsko reko in jih usmerjajo proti Pivki. Omejena pregrada flišnih plasti je prekinjena le lokalno, zato se del voda s tega območja pojavi v izviri pri Ilirski Bistrici. Samočistilne sposobnosti takih - kraških vodonosnikov so zaradi sestave izjemno majhne oziroma skoraj nične, odsotnost sedimentov in prsti namreč onemogoča filtracijo snovi v vodonosniku. V primeru izlitja nevarnih snovi na teh vodonosnikih lahko izvajalci javne službe oskrbe s pitno vodo le opazujemo in čakamo kdaj, kje in v kakšni koncentraciji se bo izlita snov pojavila v surovi vodi.

Na javni predstavitvi DPN za polje vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica je bilo predstavljeno, da vsaka od devetih predvidenih vetrnic za svoje delovanje potrebuje cca 300 litrov sintetičnega olja, skupno torej 2700 litrov nevarne snovi. Z vidika oskrbe s pitno vodo navedeno predstavlja dodaten dejavnik tveganja na vodovodnih sistemih, ki so v našem upravljanju in na drugih aktivnih vodovodnih sistemih na območju Občine Ilirska Bistrica.

Uredba o pitni vodi (Ur. l. RS, št. 61/23; v nadaljevanju Uredba) v poglavju IV. Ocena tveganja, upravljanje tveganja in spremljanje izpolnjevanja zahtev za pitno vodo upravljavcem vodovodnih sistemom nalaga izdelavo ocene tveganja in predlogov ukrepov za upravljanje tveganja na tako imenovanih prispevnih območjih za zajetja pitne vode, kar predvideno polje vetrnih elektrarn zagotovo je. Upravljavci moramo v oceno tveganja vključiti: opis prispevnih območij, prepoznavanje nevarnosti in nevarnih dogodkov na prispevnih območjih ter oceno tveganja, ki bi ga lahko ti pomenili za zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode in program spremljanja parametrov in onesnaževal. Navedeno pomeni, da moramo upravljavci vodovodnih sistemov pripraviti program spremljanja, na podlagi katerega zagotavljamo spremljanje parametrov, snovi ali onesnaževal, za katera se na podlagi prepoznane nevarnosti ali nevarnih dogodkov na prispevnih območjih ugotavlja vpliv na zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode. Upravljavec mora spremljanje parametrov, snovi ali onesnaževal zagotoviti v surovi vodi ali v površinski ali podzemni vodi na prispevnih območjih, če ta niso vključena v državni monitoring spremljanja stanja površinskih ali podzemnih voda.

Prepoznana nevarnost na prispevnem območju vodnih virov občine Ilirska Bistrica zaradi umestitve polja vetrnih elektrarn je prisotnost nevarne snovi – sintetična olja, morda tudi prisotnost drugih nevarnih snovi, nevarni dogodki, do katerih lahko pride v času obratovanja vetrnih elektrarn, pa je izlitje teh nevarnih snovi v okolje. Do izlitja nevarnih snovi lahko pride zaradi poškodbe na stebru ali elisi vetrnic, žledoloma, gašenja vetrnic ob morebitnem požaru in drugih izrednih dogodkih. Navedeno pomeni, da se nabor parametrov, ki bi jih moral upravljavec vključiti v program spremljanja pitne vode bistveno poveča, poleg tega pa je v programu spremljanja potrebno določiti tudi primerno frekvenco vzorčenja in preskušanja surove in pitne vode za zagotavljanje varne oskrbe prebivalcev s pitno vodo.

Upravljavci vodovodnih sistemov smo na podlagi 12. člena Uredbe dolžni zagotavljati zdravstveno ustreznost in skladnost pitne vode. Uredba v 6. členu določa, da je pitna voda zdravstveno ustrežna, kadar ne vsebuje mikroorganizmov, parazitov in njihovih razvojnih oblik v številu, ki lahko pomeni nevarnost za zdravje ljudi in ne vsebuje snovi v koncentracijah, ki same ali skupaj z drugimi snovmi lahko pomenijo nevarnost za zdravje ljudi. Pitna voda pa je skladna takrat, kadar izpolnjuje zahteve za mejne vrednosti parametrov iz Priloge 1 navedene uredbe in ne vsebuje vidnih nečistoč, kot so deli rastlin ali živali, gradbeni materiali, razlite tekočine in podobno. V primeru pojava neskladne ali zdravstveno neustrezne pitne vode smo upravljavci vodovodnih sistemov v skrajnem primeru primorani prekiniti oskrbo s pitno vodo.

V primeru izlitja nevarnih snovi na predvidenem polju vetrnih elektrarn in vdoru le-teh v pitno vodo je lahko ogrožena varna vodooskrba in to ne le prebivalcev v ilirskobistriški občini, ampak tudi prebivalcev na območju Obale in Krasa, saj je z izgradnjo povezovalnega cevovoda Ilirska Bistrica – Rodik, vodovodni

sistem Ilirska Bistrica tako imenovani rezervni vodni vir za navedeni oskrbovalni območji.

V Javnem podjetju Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o. smo na podlagi pregledanega gradiva DPN za polje vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica, slišane na javni predstavitvi DPN-ja, poznavanju vodovodnih sistemov in njihovih prispevnih območij ter poznavanju zahtev Uredbe, ki jih kot upravljavec vodovodnih sistemov moramo izpolnjevati, mnenja, da potek dogodkov umeščanja vetrnih elektrarn v prostor na predvideni lokaciji ne upošteva vseh predvidenih postopkov pridobivanja mnenj, prav tako pa je predlog gradiva izdelan z zelo pomanjkljivimi strokovnimi podlagami in manjkajočimi predpisi (mislimo predvsem na Uredbo o določitvi vodovarstvenih pasov).

Mnenje Javnega podjetja Komunala Ilirska Bistrica, d.o.o. je, da je najprej potrebno pregledati rezultate sledilnih poskusov, ki so bili v preteklosti na tem območju že narejeni in na podlagi pregleda rezultatov opraviti morebitne nove sledilne poskuse. Nadalje je potrebno pregledati Strokovne podlage za zaščito vodnih virov Občine Ilirska Bistrica iz leta 2002, ki sta jih pripravili podjetji GeoSi in GEOKO in po potrebi izdelati nove strokovne podlage, vključno s kartami ranljivosti, kartami padavinskega zaledja, kartami vodovarstvenih območij in določitvijo t.i. ukrepov na posameznem vodovarstvenem območju vodnih virov občine Ilirska Bistrica. Le na podlagi navedenega lahko Vlada RS pripravi in sprejme Uredbo o vodovarstvenih območjih za Občino Ilirska Bistrica, kot to določa Zakon iz leta 2002.

Menimo tudi, da bo potrebno izdelati tudi študijo vpliva predvidene tehnologije gradnje na kraški svet vodonosnika (npr. vplivi miniranja, prevozov, tehnologije gradnje in njenih vplivov) in posledično morebitne spremembe toka vode v kraškem vodonosniku, ob upoštevanju dejstva, da se posega v območje edinega vira pitne vode za to območje.

Šele po sprejetju ustrezne Uredbe s strani Vlade RS in seznanitvijo vseh deležnikov z vsem dejstvi in okoliščinami, vezanimi na umestitev polja vetrnih elektrarn Ilirska Bistrica, bo mogoča ustrezna presoja primernosti umestitve polja vetrnih elektrarn v okolici Ilirske Bistrice in vplivu le-teh na oskrbo s pitno vodo, do takrat pa to ni mogoče in bodo mnenja obveznega soglasjedajalca (izvajalec obvezne gospodarske javne službe na področju oskrbe s pitno vodo) negativna.

Lep pozdrav.

Direktor:
mag. Tomaž Umek, univ.dipl.inž.gradb.

Poslati:

- Naslovniku po e-pošti, kot pripomba v času javne razgrnitve
- Občina Ilirska Bistrica, po e-pošti
- Objava na spletni strani upravljavca javnih vodovodnih sistemov v občini Ilirska Bistrica